

są de facto wykorzystywane i przez zwolenników innych metod interpretacji.

Jak widać, różne współczesne sposoby czytania i badania ST przedstawiono w całej ich różnorodności, nie szukając jakiegos nadrzednego porządku metodycznego (co byłoby zresztą trudno osiągalne). Takie widzenie zdaje się odzwierciedlać wyczuwalny obecnie kryzys zaufania dla podejścia historyczno-krytycznego. Po historii i archeologii sięga się więc po inspirację i metodę do innych dziedzin wiedzy jak socjologia i literatura. Każda z tych propozycji z osobna może się wydać dość atrakcyjna. Wyniki są jednak jednostronne i dość trudne do uzgodnienia między sobą. Być może odzwierciedla to naturę „wyjściowych” dziedzin wiedzy i wskazuje, że stawiając sobie za cel naukowe badanie Biblii osiąga się wyniki obarczone właściwymi dla tych nauk ograniczeniami.

Warszawa

MICHAŁ WOJCIECHOWSKI

ENCHIRIDION BIBLICUM. *Documenti della Chiesa sulla Sacra Scrittura*, EDB, Bolonia 1994², ss. 1361+86.

Do bogatej już serii *Enchirydionów*, prezentujących kompendium nauczania kościelnego w różnych dziedzinach, a wydawanych seryjnie przez wydawnictwo Księży Sercanów w Bolonii CEDB, dołączony został również *Enchiridion Biblicum*. Jak nazwa wskazuje, zawiera on dokumenty nauczania kościelnego dotyczące Pisma świętego.

Enchiridion Biblicum zawiera więc wszystkie dokumenty kościelne dotyczące Pisma świętego począwszy od słynnego *Fragmentum Muratorianum* z II w., który jest najstarszym ujęciem pisemnym kanonu Pisma świętego. Zawiera w sumie 122 dokumenty kościelne aż do przemówienia Ojca św. Jana Pawła II na audyencji z okazji 100. rocznicy encykliki *Providentissimus Deus* i 50. rocznicy *Divino afflante Spiritu* oraz ostatniego dokumentu Papieskiej Komisji Biblijnej nt. *Interpretacji Biblii w Kościele*. (Ten ostatni dodano do drugiego wydania, które ukazało się w rok po pierwszym wydaniu w czerwcu 1993!).

Tak więc bibliści i studenci egzegezy otrzymali do rąk cenne narzędzie naukowe, które zawiera w jednym tomie i to podręcznego formatu (17,3 × 12 cm) całokształt nauczania kościelnego na temat Pisma św., jego zawartości (kanonu), charakteru, interpretacji nauczania i znaczenia w życiu Kościoła. Nie trzeba nikogo przekonywać o użyteczności takiego zbioru.

Nie jest to wprawdzie pierwszy tego rodzaju zbiór. Pierwszy raz bowiem *Enchiridion Biblicum* został opublikowany w roku 1927 i doczekał się aż 4 wydań i ostatniego przedruku w roku 1965. Jego nakład już dawno został wyczerpany, a nowy *Enchiridion* dodaje wszystkie dokumenty nauczania posoborowego, które są bardzo istotne i zajmują ponad połowę całości zbioru. Wymienić tu należy choćby dokumenty Papieskiej Komisji Biblijnej *De sacra Scriptura et christologia* (z roku 1984) czy też *Unité et diversité dans l'église* (z 1938 r.). Wszystkie te i inne dokumenty znajdzie czytelnik zebrane w jednym zgrabnym tomiku i to zarówno w wersji oryginalnej, jak też i tłumaczeniu włoskim.

Przyjęto zasadę podawania z reguły całego dokumentu, a nie tylko w dokładny spis zawartości, jak również trzy skorowidze: biblijny, źródeł i tematyczny, które znakomicie ułatwiają orientację w całym tym zbiorze. Wszystko to liczy w sumie blisko 1300 stron, jednak ze względu na użycie cienkiego papieru wysokiej jakości (tzw. biblijnego) daje w sumie zgrabną książeczkę o grubości zaledwie 3,5 cm.

Kraków

KS. STANISŁAW HAŁAS SCJ